

man overhovedet bør gaae ind paa en Omorganisation af det lærde Skolevæsen, fordi det dog kunde være, at man ved en Undersøgelse vilde kunne komme til, at Planen fra 1850 og hvad dermed staaer i Forbindelse, i Grunden er ganske god, saa maa jeg tilstaae, at Sagen stiller sig saaledes for mig, at jeg maa ønske, at denne Pafus gaaer ud, thi ligesom jeg er af den Anskuelse, saaledes troer jeg ogsaa at kunne udtale paa samtlige Medlemmers Vegne af det Udvalg, der har havt denne Sag under Behandling, at vi ere fuldstændig enige med hinanden om, at den omtalte Plan og de Virkninger, den har havt, ikke ere af bedre Bessaffenhed, end at vi utvivlsomt og meget bestemt maae ønske, at der snarest muligt tilveiebringes en anden Ordning af det lærde Skolevæsen. Derfor er det, at jeg tillader mig at ønske en Udtalelse fra den ærede Minister om, hvorledes han har opfattet denne Pafus, thi hvis den ikke betyder andet, end hvad jeg i Begyndelsen udtalte, saa kan jeg ikke have Noget imod den; men skal den betyde det, jeg sidst har udtalt, saa maa jeg meget bede om, at den bliver udstemt.

Th. Nielsen: Jeg vil tillade mig nogle Bemærkninger om Endringsforslaget under Nr. 36, der angaaer den Undersøgelse, som skal foregaae med Hensyn til det lærde Skolevæsen, i hvilken Anledning der er forlangt Penge til Nedsettelsen af en Commission. Det kan ikke nægtes, at det lærde Skolevæsen i høj Grad trænger til Undersøgelse, thi det er i Grunden en forunderlig Maade, hvorpaa det er blevet ordnet, baade i 1850 og ogsaa efter den Tid, nemlig ved Kundgjørelsen af 30te November 1854, idet Ordningen af det lærde Skolevæsen slet ikke har været inde under Rigsdagens Omraade. Dette er saameget mere mærkeligt, som Generalprocureuren i 1850 netop udtalte sig for, at det skulde ind under Rigsdagens Omraade, at Rigsdagen maatte være lovgivende saavel i denne, som i enhver anden Sag, og bestemme, hvorledes Skoleplanen skulde lægges for det lærde Skolevæsen, og Generalprocureuren støttede sig i saa Henseende paa følgende Grunde. Han henviser til, hvad der er skeet i Norge,

idet man der f. Ex. ad Lovgivningsveien alene burde forandre det lærde Skolevæsens Plan; ligeledes henviste han til Almueskolevæsenet her i Danmark, idet han siger, at det dog vel ikke let kunde falde nogen Minister ind at forandre Noget ved denne Institution, uden at adspørge den lovgivende Magt, og han mener, at, hvad der kan siges angaaende Almueskolevæsenet, ogsaa maatte kunne finde Anvendelse paa det lærde Skolevæsen. Endvidere henviser han til Preussen, i hvilket Land der endog er optaget i Statsgrundloven, at det lærde Skolevæsen kun kan forandres ved Lov. Det er derhos heller ikke mere end rimeligt, at vort lærde Skolevæsen snarest muligt kom ind under Rigsdagens Omraade, og at der kommer en forberedende Undersøgelse igang, og det saameget mere, som der har været ført stærke Klager over Kundgjørelsen af 13de Mai 1850 og dens Virkninger. Man har jo nemlig meent, at den overbebyrder Eleverne med en Masse Sag, og jeg har netop liggende for mig en Forfatter, som meget stærkt betoner, at det kun er den fjerreste Deel af de Disciple, der komme i de lærde Skoler, som ere saaledes aandeligt konstruerede, at de ere istand til at kunne rumme 17 Sag i sig — saamange Sag har nok den lærde Skole efter den nævnte Kundgjørelse — og disse enkelte Sykkelige, som kunne optage denne Masse i sig, ere jo velstillede, hvorimod han mener, at det store Fleertal vel kan lade sig dressere til at modtage Alt dette, men derved taber al Livsfriffhed, og det skal ogsaa vise sig, naar de siden udgaae som Embedsmænd, at de vel kunne være humane og vel kunne have nogle Kundskaber inde, men at de derimod ikke have opfattet deres Livs Maal, kort sagt, de mangle i Grunden Evnen til at forstaae, hvorledes et Menneffeliv skal føres, fordi deres egen Giendommelighed er gaaet tilgrunde under den Dressur, de have faaet i de lærde Skoler. Saaledes omtrent udtaler denne Forfatter sig. Endelig fremhæver han som en tredje Ulempe, at en Deel af Eleverne heller ikke er istand til at kunne gennemgaae dette Curfus og derfor maa gaae bort derfra uden at naae deres Livs egentlige Maal, og det kan vel heller ikke nægtes, at en Mand kan være en